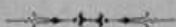

druge strani pričakovati, da bi učitelji ponášali se z imovitostjo, dasi nas veže dolžnost, vsikdar kazati pred svetom svoje navdušenje

in svojo gorečnost za vzvišeni poklic, če tudi nam sredstva tega ne pripuščajo.

Za odbor „Narodne šole“: F. Stegnar.

K osnovi pravil društva v pomoč učiteljev in učiteljic, dalje učiteljskih vdov in sirot na Kranjskem.

Š preosnovno zgoraj omenjenih pravil sem podpisani zadovoljen, vendar pa predlagam k nekaterim paragrafom nekoliko prememb oziroma dostavkov, na katere naj slavní odbor blagoizvoli ozirati se in jih v poštev jemati.

Moji predlogi so sledeči:

Pri § 6. naj se opusti zadnji stavek: „a vender ni ljudski učitelj“. Po mojem mnenju je vsakdo dobrotnik, kdor kaj daruje, tedaj tudi učitelj oziroma učiteljica. Res, da učitelji nismo bogatini, a pripeti se pa vender lahko, da izmed učiteljstva kdo društvu kaj podari, če tudi le malo vsoto, dobrotnik je.

§ 8. naj se glasi: a) Razven tega pa plačujejo neoženjeni udje po 3 gld., oženjeni po 6 gld. letnine.

b) Ako hoče neoženjen učitelj itd. Ta paragraf naj se tedaj razdeli v dva odstavka zaradi popravka pri § 13. b).

Pri § 13. naj se tudi postavite črki a) in b) ter naj se odstavek pri b) glasi:

b) Vpokojeni oženjeni učitelji, ki so imeli pravice oženjenih učiteljev, nimajo pravice do prevžitnine, (§ 10. b) pač pa oni, ki so kot neoženjeni pristopili a se potem oženili in si niso pridobili pravic oženjenih (§ 8. b). To se pač lahko zgodi, da se učitelj, ko se je oženil, ni podviral pridobiti si pravic oženjenih, a napade ga bolezen ali pa ga zadene kaka nesreča, vsled katere ga upokojé, predno si je pri društvu dobil pravice oženjenih. Ali bode mar tak učitelj, ki dobiva morebiti le prav malo pokojnine, brez pomoči, koje je še toliko bolj potreben.

K § 13 naj se pridá še odstavek c), ki naj se glasi:

c) „Vdove takih učiteljev, ki so bili do smrti kot neoženjeni udje pri društvu, dobe polovico možu odmenjene prevžitnine kot pokojnino“. Na ta način, upam, pač ne prirastejo društvu posebno veliki troški, a prigodi se vender le tak slučaj prav lahko, s čimur se bo vdovi z malim zneskom polajšalo v zadregi in pomanjkanji.

K § 17. naj se dostavi: Ako se pa vdova, ki dobiva pokojnino od tega društva, omoži s kakim nedruštvenikom, če tudi ni učitelj, dobi, ako zopet vdova postane, četrtno prejšnje pokojnine. Vdova je skoraj vsaka potrebna pomoči, toliko bolj pa še taka, ki je v slabem gmotnem stanji. Ako bo taka vdručič-vdova le količkaj premožna, ne bo se ji vredno zdelo prositi za te male krajcarje.

§ 19. naj se tako-le izpremeni in popravi:

Za pokojnino, vzgojnino in prevžitnino se prosi pri društvenem odboru z nekolekovano prošnjo. Vdove naj dokažejo zakonsko zvezo, vkupno življenje in vdovstvo,*) otroci pa svoja leta (s krstnim listom), učitelji pa, da so upokojeni.

Vsa ta dokazila, (poročni, mrtvaški in krstni list), naj so nekolekovana ter naj imajo le uradni župnijski pečat; krstni list pa za vse otroke jeden zadosti, ter kar na navaden popir in ne na obrazec napisan, ter naj ima vsak tak spis zgoraj dostavek: Brez koleka v

*) Dokazati morajo s poročnim listom, s potrdilom krajnega šolskega sveta in župnega urada, da sta skupaj živel, ter mrtvaškim listom svojega moža.

svrhu pridobitve pokojnine oziroma vzgojnine. Morebiti bi hotelo društvo samo natisniti take obrazce, ter bi jih vsakemu udu po nekaj odposlalo, da bi bili v potrebi pri rokah. Ta dokazila so draga, posebno če pomislimo, koliko taci mora imeti vdova s petimi ali šestimi in morebiti še več otroci. S tem pa nočem tajiti, da se dobé med duhovniki tudi taki, ki v takih slučajih pristojbino (takso) opuste in le koleke računijo. Pa tudi koleki po 50 kr. pri večjem številu dokazil nekaj vržejo, kar vdova le težko plača.

Slavni odbor naj poskusi to vpeljati, ako zakonite določbe niso proti temu.

To so moji nasveti in predlogi k osnovi novih društvenih pravil. Nikomur nisem nič v škodo nasvetoval, ter vsakemu hočem le k dobremu pomagati. Da pa vsem društvenikom ti predlogi ne bodo všeč, že naprej vem. Vender pa bi bilo dobro, ko bi se te poprave vzprejele, ker s tem bi se društvo oziroma društveni odbor izognil marsikateri neljubi sitnosti.

Na Dovjem, dné 8. rožnika 1890.

Francišek Jeglič, društven ud.

Knjiga Slovenska

XIX. veku.

*

Glasnik Slovenski Janežičev l. 1858 str. 13: Drobtnica iz slovenske slovnice. . . Dalje sledi, konec sledi (continuatio, finis sequitur) napačno nam. bo sledil (Fortsetzung folgt d. i. wird folgen). — L. 1860 str. 24: Kako naj se zemljopisne imena družih slovanskih narečij pišejo slovenski? — L. 1861 str. 6: Zastran rodivnika — v zvezi s spiskom v Novicah l. 1859 — nasprot Levstikovemu sestavku v Glasniku (VI. 5. 6): „Še nekaj zastran rodivnika“. — L. 1862 str. 64: Slovniška drobtinca — zastran besedic sem si je, me te se, mi, ti si itd. v poglavitnih pa odvisnih stavkih podružnih, pogojnih, popraševavnih itd. — z ozirom na druge slovanske narečja — v zvezi s sestavkom v Novic. 1853 — 55. — L. 1863 str. 90: Slovniške drobtine — moči in morati, mōrem in moram; bralec, volilec, rodilnik nam. bravec, volivec, rodivnik, delavec, pevec, pivec, ktera pisava ne more biti napačna, ker se opira na staro slovenščino (str. 91). Trpna oblika s pristavkom zaimka se (nem. man) se nikakor ne prilega povračavnim glagolom (str. 126). — Slovenska Slovnica za domačo in šolsko rabo. V predgovoru l. 1863 A. Janežič hvalo daje vzlasti M. Cigaletu, da mu je vrlo pomagal pri sestavi omenjene slovnice.

Matici Slovenski vnanji odbornik je bil M. Cigale od l. obnove zbornika l. 1865. V seji 7. jun. 1866 izroči nasvet, naj Matica izdâ filozofično propedeutiko t. j. psihologijo in logiko, da se ustanové toliko potrebni naučni izrazi in s tem Slovencem sploh omogoči pogovarjanje o znanstvenih rečeh. Zakaj tega dela ni zvršil on, pripoveduje v predgovoru „Znanstvene Terminologije“; prevzel pa je l. 1869 Atlant Slovenski ter ž njim dobil več truda in dela, nego bi se komu račilo pozdevati, pravi sam v omenjenem predgovoru (str. IV), z atlantom, kateri tudi v sebi hrani nekaj znanstvenih izrazov, in s katerim smo, da si je mala stvar, vendar nekako pretekli druge avstrijske Slovane. Dodelal ga je l. 1877 v 18 obrazih: Obraz cele zemlje v polutah. Evropa. Azija. Afrika. Severna Amerika. Južna Amerika. Avstralija. Španija in Portugalsko. Francija. Nizozemsko in Belgija. Velika Britanija in Irsko. Skandinavija. Nemško Cesarstvo. Avstrija. Švica. Italija. Rusija. Turčija in druge Vzhodne Dežele. — Vrezal na kamen in tiskal F. Köke na Dunaji. Založila in izdala Matica Slovenska.

V Novicah l. 1863 Cigale napoveduje Čopovo slovensko knjigopisje, katero iz ostaline P. J. Šufarikove ima na svetlo dati J.